

שלח חי"ח שיחה ג'

להראב"ד עכו"ם אינם בגדר מציאות שנוכל לומר שצל המקום עליהם, דצל הוא שפעולת האדם פועל למעלה, ושיטתו מתאימה לפירוש "צלם" הוא "כשרים שבהם", אך להרמב"ם יש להם צל – גדר השגחה פרטית, ושכר ועונש באופן פרטי - ושיטתו מתאימה לפירוש "צלו של המקום".

על הפסוק (יד ט) "אך בה' אל תמרודו ואתם אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם סר צילם מאליהם" מפרש רש"י: "אל תמרודו: ושוב ואתם אל תיראו". והנה, הכרחו של רש"י לפרש כן הוא מפני שלא מצינו בשום מקום שכלב ויהושע ענו לטענת המרגלים על דבר חוזק העם היושב בארץ. ולכן מפרש רש"י שאמרו שאם לא ימרודו בה' אזי שוב אל תיראו.

וממשיך רש"י: "כי לחמנו הם": "נאכלם כלחם". פירוש שיהיה קל לכבשם, והכיבוש יהיה על דרך לחם, כמו שכתב רש"י לעיל שלחם ששאלו כהוגן ניתן להם בפנים מאירות.

"סר צילם: מגינם וחזקם כשרים שבהם מתו, איוב שהי' מגין עליהם ד"א צילו של המקום סר מאליהם". והנה ב' פירושים אלו יובנו בהקדים מחלוקת הרמב"ם והראב"ד. שהרמב"ם סובר ששחיטת עכו"ם מטמאה בנבלה, והראב"ד משיג עליו ואומר שעכו"ם הרי הם כבהמות אין מטמאין ואין מיטמאין וכו' אסף רוח וכו'. שלשיטת הראב"ד אינם בגדר מציאות שנוכל לומר עליהם שצל המקום הוא עליהם, שענין הצל הוא שפעולת האדם פועל פעולה למעלה על דרך פעולת האדם למטה. ולפי שיטה זו אין על העכו"ם גדר השגחה פרטית. ולכן מפרש צילם פירושו "כשרים שבהם מתו". משא"כ לדעת הרמב"ם יש להם צל – גדר השגחה פרטית, ושכר ועונש באופן פרטי.

וזו היה דברי כלב ש"סר צילם מאליהם" ובנגע לבני ישראל הנה "וה' איתנו" בבחינת יחוד, שזהו יותר מבחינת צל.